

*School for Teachers  
Училище за учители*

## **КРЕАТИВНОСТТА В ЧАС ПО ЛИТЕРАТУРА (ПО АЛТЕРНАТИВНАТА МЕТОДИКА НА ПЛАКРОУЗ)**

**Илияна Гагова**

*Професионална гимназия по горско стопанство „Хр. Ботев“ – Велинград*

### **1. Актуалност и обосновка на темата**

Съвременното образование е основен фактор за социалното, личностното и цялостното развитие на ученика. Днес, намиращо се пред множество предизвикателства, то търси онази ориентация, която да съответства на потребностите от познания, отношения и компетенции, необходими за едно бързо променящо се ново общество. Модерният свят поставя ударение върху по-доброто използване на знанията и бързото внедряване на иновациите във всички сфери на човешката дейност.

Готови ли сме за предизвикателствата? Трябва ли учителят да се ограничава в рамките на класно-урочната система на обучение? Може ли училището да съчетае традиционните и алтернативните форми на организация на учебния процес?

Ученикът и учителят с общи усилия създават учебна среда, като предлагат различни стратегии за учене. Ученето да е и чрез взаимодействие в сътрудничество, за да осигурява възможност за овладяване на умения, които могат да бъдат полезни в бъдещата реализация на младите хора. Креативността в педагогическата дейност се тълкува като целенасочена работа на педагога и учащите се при организирането на взаимодействието помежду им съобразно целите на тяхното (на учащите се) развитие. При това взаимодействие се осъществява обмен на информация, обмен на действия и междуличностно възприемане. Необходим е баланс между вътрешна и външна мотивация на ученика не само на равнище „учител – ученик“, но и „ученик – ученик“. Връзката между традиционни и алтернативни учебни методи на обучение привежда българското образование в съответствие с европейските изисквания за съхраняване на националните ценности и приоритети и за преодоляване на информационния подход в обучението (Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка, 2006 – 2015).

## **2. Постановка на проблема и критичен литературен обзор**

„Обучението е организационно-функционално единство между преподаването (дейността на учителя) и ученето (дейността на ученика...)“ и стремежа да се откриват все повече възможности за взаимодействие между учителя и учениците, създаващи условия за повишена познавателна активност на всеки обучаван.

За да се създаде траен интерес към обучението, трябва да се внесе разнообразие по отношение на новаторския инструментариум, така че ученикът не само да чува, вижда и запомня, но и да прави, съпреживява и разбира.

Хенри Плакроуз представя в своята книга „Училището – място за деца“ различни нетрадиционни практики при обучението на деца. В основата на неговата работа е превръщането на децата в личности, които да изграждат свое собствено мнение, да го изказват, а днес и да го отстояват, а ако е необходимо и оттеглят в полза на по-добра идея. Основната цел на педагога е да събуди креативността на всяко дете и да го насърчи да покаже своя творчески потенциал. А какво повече му е необходимо на едно дете да развие своя индивидуален потенциал?

Според Плакроуз съществуват някои особености на детското поведение, които учители и родители често пропускат. А това са онези особености, които оказват влияние за изграждането на личността и културата на децата.

– „**Децата се движат**“. Всеки опознава заобикалящата го действителност чрез тялото и сетивата си. Така се докосваме до необходимата свобода, която дава възможност да се преоткрива външният шарен свят.

– „**Децата са любопитни**“. Малкото дете е любознателно. Намиращо се във от класната стая, то непрекъснато задава въпроси, защото светът около него е непредсказуем.

– „**Децата разговарят**“. Думите са външното изражение на мисълта им. Чрез тях те интерпретират, изказват се публично, което ги развива интелектуално.

– „**Децата са отговорни**“. Бидейки пример за своите възпитаници, показвайки ценности в поведението си, децата да не са само наши имитатори, но и да ги оставим да го правят, като разкриват най-добрите страни у себе си. Само така те свикват с отговорността.

– „**Децата се нуждаят от сигурност**“. В лицето на учителя те трябва да виждат човека, с когото могат да споделят, да му разкажат, да му вярват, че утре той ще ги защити. Между двете страни трябва да има здрави взаимоотношения.

– „**Децата са ентузиазирани**“. Децата нямат търпение за нищо. Те бързат, те са импулсивни, но в детските очи времето, прекарано в училище, започва да ги отегчава. Затова трябва да се набляга на нетрадиционното както при създаването на емоционална учебна среда, така и в отношенията с близките.

– „Децата имат богато въображение“. Всяко дете, малко или много, е мечтател и фантазьор. Уникален творец. Индивидуална личност, която може да се себедокаже и чрез други дейности: танц, владее на музикален инструмент, четка и др. И ако учителят е медиаторът, то детето трябва да е неговият сътрудник.

Ако приложим теорията на Плакроуз, ние всъщност отделяме внимание на всяко дете, на всеки детайл от неговото поетапно формиране, което означава, че оценяваме дарбите му. Чрез креативното мислене ние създаваме и творчество, което е онази сила, която няма граници.

### **3. Използване на особеностите на поведение в часовете по български език и литература**

Учениците от Х„б“ клас в час по литература, посветен на годишнината от написването на „История славянобългарска“, представиха ръчно изработени „визитки“ на автора Паисий Хилендарски. На десетокласници им бе поставена домашна работа цитат от творбата „Не съм учил никак нито граматика, нито светски науки, но за простите българи, просто и написах“, който да разтълкуват и въз основа на него да направят „визитка“ на видния възрожденец. Допълнително можеха да ползват различни информационни източници за живота и културното дело на Паисий – сайтове в интернет, справочници, енциклопедии, музикални презентации, мнения, оценки, снимки на килията, портрети.

Учениците сами предложиха жури, което да отличи техните работи и да ги съпроводи със стимулиращи награди – оценка, заместваща друга форма на изпитване; специални грамоти, оформени в старинен стил; предоставяне на готовите визитки в сайта на клуб „Млад журналист“.

Ентусиазирани и свободни, те пристъпиха към експериментиране на своите идеи. Смятам, че подобни уроци винаги са полезни, защото те провокират активността и водят до креативност. При подобни занимания учениците работят задълбочено с литературен текст, подбират „сюжетни“ доказателства, проучват особеностите на времето, нагласата и важността на автора. След представянията и оценяването у учениците остана впечатлението, че изучаването на Паисиевата история не е самоцелно. Тя поставя важни за съвременното въпроси, отговорите на които развиват у тях способности да излагат тезите си в публично приемлив вид и да ги защитават убедително, дори и в краткия жанр „визитка“.

Стимулирайки интереса към проучването и използването на информационни източници, а така също и различни техники на работа, аз, като техен преподавател, мога да открия някои застъпени в теорията на Плакроуз особености на поведение. По време на практическата работа и провеждането на самия урок видях любопитни, ентусиазирани и отговорни ученици. Макар и в

тийнейджърска възраст, класната стая се оказва недостатъчно пространство за богатото им въображение: ликът на Паисий от двулевова банкнота се озова върху някои от предложените визитки, а с помощта на нечий запалки се придаде старинен вид на други. Всички проявиха и онази отговорност, която е необходима на учителя при предварителната подготовка с цел любопитно и полезно провеждане на учебния час. Не на последно място и обективна оценка на тяхното творчество.

#### **4. Заключение**

Нестандартните идеи на реформатора Хенри Плакроуз са приложими и ефикасни само защото са свързани с отношенията между учителя и ученика, с отношенията между поколенията. Те катализират идеи за себеизява – творческа и личностна, и успех – в училище и в живота. Страстта, творчеството и въодушевлението са революционната искра, която може да превърне нашето училище в желана територия, а нашите ученици – в самостоятелни и изградени личности, попаднали на точното място – тяхното, нашето училище!

### **CREATIVITY IN LITERATURE LESSON (IN ALTERNATIVE METHODS OF PLACKROSE)**

✉ **Ms. Iliana Gagova**

Senior Teacher  
Vocational School of Forestry  
Velingrad, Bulgaria  
E-mail: pggs\_vel@abv.bg